

דפים מהספר "המערכה המלחמתית בחזית המצרית"

מאת לואא' [אלוף – פ.מ.] בדימוס ג'מאל חמאד

תירגם: אל"ם (מיל.) פסח מלובני – קצין באגף המודיעין.

הבהרות: אלוף (מיל.) אמנון רשף; אל"ם (מיל.) פסח מלובני; תא"ל (מיל.) ד"ר דני אשר.

פגישת כישוף הישראלית

כשהקרב בין חטיבת הצנחנים הישראלית בפיקודו של אל"ם עוזי יאירי [במקור – מאירי – פ.מ.] לבין חטיבה 16 חי"ר התלהט בליל 17/16 לאוקטובר, הורה הגנרל אברהם אדן (ברן) למפקדי שתי חטיבות השריון (נתקה וגבי) [אל"ם נתן ("נתקה") ניר – חטיבה 217 ואל"ם גבריאל (גבי) עמיר – חטיבה 460 – א.ר.] לנוע ולטהר את צירי "עכביש" ו"טרטור". כאשר ברן שם לב כי חטיבת טוביה (מאוגדת שרון) [חטיבה 600 – א.ר.] פרוסה בטנקיה מול חזית דיוויזיה 16 חי"ר מבלי לנהל כל פעילות לחימה, בשעה ששתי החטיבות שלו מנהלות קרב קשה לפתיחת צירי ההתקדמות, ביקש מגנרל גונן לאשר את הצבת חטיבת השריון שבפיקוד אל"ם טוביה תחת פיקודו עד לסיום משימתו. גונן אישר בקשה זו.

כך החל ברן ללחוץ על דיוויזיה 16 חי"ר, שהייתה ערוכה במרחב המעבר הישראלי, לחץ הולך וגובר בשלוש חטיבות שריון, ממזרח למערב, כשאחת מיחידות הטנקים שלו הצליחה לחלץ את יחידת הצנחנים שהסתבכה ונלחמה נגד חטיבת חי"ר 16 בעמדותיה בסביבות השעה 11:00 ב-17 לאוקטובר.

עוד בצהרי אותו היום, הגיע משה דיין, שר הביטחון הישראלי, למרכז

מؤتمر כישוף KISHUF الإسرائيلى

עندما كانت المعركة بين لواء المظلات الإسرائيلى بقيادة العقيد عوزى مائيرى واللواء ١٦ مشاة محتدمة ليلة ١٦ / ١٧ أكتوبر، أمر الجنرال إبراهيم أدان (برن) قائدى لواءيه المدرعين (العقيدى نيتكا وجابى) بالتحرك وتطهير محوري أكافيش وطرطور. وعندما لاحظ برن أن لواء توفيا (من ضمن تشكيل فرقة شارون) منتشر بدباباته أمام مواجهة الفرقة ١٦ مشاة دون القيام بأي أعمال قتالية فعالة، في الوقت الذي كان فيه اللواءان التابعان لفرقتة مشتبكين في قتال عنيف لفتح محوري التقدم؛ فقد طلب من الجنرال جونين التصديق على وضع اللواء المدرع بقيادة العقيد توفيا تحت قيادته إلى حين الانتهاء من مهمته. ووافق جونين في الحال.

وهكذا أخذ برن يضغط على قوات الفرقة ١٦ مشاة المتمركزة في مجال الممر الإسرائيلى ضغطا متزايدا بثلاثة ألوية مدرعة من الشرق إلى الغرب، وتمكنت إحدى وحدات دباباته من إخلاء قوة المظلات المتورطة والتي كانت تقاتل ضد اللواء ١٦ مشاة من مواقعها حوالي الساعة الحادية عشرة صباحا يوم ١٧ أكتوبر.

وفي نفس هذا اليوم عند الظهر، وصل موسى ديان وزير الدفاع الإسرائيلى إلى مركز

www

وفي نفس هذا اليوم عند الظهر، وصل موسى ديان وزير الدفاع الإسرائيلى إلى مركز

عم' 340

הפיקוד הקדמי של הגנרל ברן על אחת הגבעות שבקרבת מעוז "כישוף" (מדרום לצומת ציר "עכביש" ודרך הרחב מס' 2) [הצירים "פוטון" – "כספי" – א.ר.]. בעקבותיו הגיעו למקום הגנרל חיים בר לב, ולאחר זמן קצר נחת מסוק ממנו ירדו הרמטכ"ל, דוד אלעזר, בלוויית [תא"ל – א.ר.] אורי בן ארי, סגנו של גונן. לבסוף הגיע גם הגנרל שרון בזחל"מ כשהוא חבוש בראשו בשל פציעה קלה במצחו מרסיס פגז מצרי.

القيادة المتقدم للجنرال برن على أحد التلال بالقرب من موقع كيشوف (جنوب تقاطع طريق أكافيش مع الطريق العرضي رقم ٢). ووصل على أثره مباشرة الجنرال حاييم بارليف، وبعد قليل هبطت طائرة هليكوبتر نزل منها الجنرال دافيد أليعازر رئيس الأركان وبرفته يوري بن آري نائب الجنرال جونين. وأخيرا وصل الجنرال شارون في عربة نصف جنزير وكان معصوب الرأس بسبب إصابة جبهته بجروح بسيطة من شظايا قذيفة مصرية.

המפקדים הנוכחים ערכו מועצת מלחמה כשכולם יושבים במעגל על התל ומולם המפות. האבידות הרבות, הלחץ המצרי המתמשך, ההפצה האווירית וההפגזה הארטילרית אכן השפיעו על המתח והדאגה בקרב הנוכחים. לכך יש להוסיף את היחסים האישיים בין הנוכחים שלא הצטיינו באופי הרמוני, במיוחד בין אלעזר ובר לב מצד אחד ושרון מצד אחר. שרון היה משוכנע שהם מאוחדים נגדו ואינם מקבלים את דעתו באשר למערכה,

وعقد القادة الحاضرون مجلس حرب بعد أن جلسوا جميعاً في دائرة على التل وأمامهم الخرائط. وكان للخسائر الفادحة والضغط المصري المستمر والقصف الجوي والمدفعي تأثيره في ظهور التوتر والقلق على الحاضرين، يضاف إلى ذلك أن العلاقات الشخصية لم تكن تتميز بطابع الانسجام خاصة بين أليعازر وبارليف من جانب وشارون من جانب آخر. كان شارون مقتنعاً بأنهم متعصبون ضده ولا يثقون بأرائه بالنسبة للمعركة، وكان

מאחר ומפקדיו התלוננו עליו כל הזמן בשל התעלמותו המתמשכת מהוראותיהם וכי הכניס להתנהגותו סממנים אישיים, שהקרינו על אישיותו ועל ההישגים אליהם הגיע לבדו, ויצא כנגד העקרונות הבסיסיים של הארגון הצבאי כשהתקשר טלפונית לחברים ואישים פוליטיים בתל אביב ממפקדתו באפריקה (המונח אותו קבע לגבי הגדה המערבית של תעלת סואץ), כן פעל מול חברים אלה בדרך לא חוקית מבחינה צבאית. שרון, אשר מוקדם יותר בבוקר ניהל יכוח עם מפקדיו, כשהוא דוחק בהם בצורך להעביר את טנקי אוגדת ברן [אוגדה 162 – א.ר.] על דוברות צפות אל מעבר לתעלה, הגיע גם הוא לפגישה זו כדי להציע הצעה אחרת שתתן לו פירסום וכבוד רב.

רؤساؤه دائمي الشكوى من تجاهله المستمر لأوامرهم ومن أنه يستلهم في كل تصرفاته دوافع شخصية، وهي تسليط الأضواء على شخصه وعلى الإنجازات التي حققها وحده، وأنه يخرج على المبادئ الأولية للنظام العسكري بالاتصال تليفونيا بأصدقائه وبالشخصيات السياسية في تل أبيب من مقر قيادته في إفريقيا (التعبير الذي أطلقه شارون على الضفة الغربية للقناة)، كما كان يقحم هؤلاء الأصدقاء بطريقة غير قانونية في الشئون العسكرية. وكان شارون الذي سبق له مرة أخرى في الصباح الباكر المجادلة بإلحاح مع رؤسائه في ضرورة عبور دبابات فرقة الجنرال برن على أطراف عائمة عبر القناة، قد حضر إلى هذا المؤتمر ليعرض اقتراحا آخر يحقق له مزيدا من الشهرة والمجد.

הצעת שרון הייתה שכוחות הגנרל אדן (ברן) יחליפו את כוחותיו הערוכים בראש הגשר בשני צידי התעלה, וכך תוכל אוגדת שרון [אוגדה 143 – א.ר.] להשלים את מעבר התעלה ולנצל את ההצלחה ממערב לתעלה בתנועה דרומה, בעורף ארמיה 3 המצרית. ברן התנגד בתוקף להצעה זו, וציין כי עוצבתו נלחמת כבר 30 שעות ברציפות כדי להשיג את היעדים שהוטלו על שרון לבצע והוא לא הצליח

كان اقتراح شارون أن تقوم قوات الجنرال أدان (برن) بغيار قواته المتمركزة في رأس الكوبري على ضفتي القناة، وبذا يمكن لفرقة شارون استكمال عبور القناة واستغلال النجاح غرب القناة بالاندفاع جنوبا خلف الجيش الثالث المصري. ولكن برن اعترض بشدة على ذلك الاقتراح، وذكر أن وحداته قد ظلت تقاتل طوال ٣٠ ساعة متواصلة لتحقيق الأهداف التي أسندت مسئولية تنفيذها من قبل إلى شارون ولم يتمكن من

להשיגם, וכי הצעה זו אינה אלא ניסיון מצד שרון להרוויח כל מה שניתן מן הכבוד והתהילה. לפני שהיכוח בין שרון וברן התחדד, התערב הגנרל אלעזר, הרמטכ"ל, והכריע את המצב. דעתו הייתה כי התכנון למבצע "אמיצי לב" [הכוונה כנראה ל"אבירי לב" – פ.מ.] נעשה בחכמה ובאופן המעורר התפעלות, ולמרות שאירעו מספר תקלות בעת הביצוע, אין כל סיבה המחייבת ביצוע שינויים בתכנית הבסיסית. ולכן מן הראוי ששרון ישלים את פעולות ההחזקה

لتحقيق الأهداف التي أسندت مسؤولية تنفيذها من قبل إلى شارون ولم يتمكن من تحقيقها، وأن هذا الاقتراح ليس إلا محاولة من شارون لاكتساب كل ما يمكنه من الشرف والمجد. وقبل أن تحتد المناقشة بين شارون وبرن، تدخل الجنرال أليعازر رئيس الأركان وحسم الموقف. وكان رأيه أن التخطيط للعملية «القلب الشجاع» قد تم بحكمة وبراعة، وعلى الرغم من حدوث بعض التعطيل في التنفيذ فإنه لا يوجد أي سبب يدعو إلى إجراء أي تغييرات في الخطة الأساسية. لذا ينبغي أن يستكمل شارون عملياته للتمسك برأس

עמ' 341

בראש הגשר ולהשתלט על המעבר המוביל אליו, ואז תעבור אוגדת ברן [אוגדה 162 – א.ר.] אל מערב לתעלה בתורה כדי לנצל את ההצלחה לכיוון דרום, וכתוצאה מכך תקבל אוגדת קלמן מגן [אוגדה 252 – א.ר.] את ראש הגשר ואז תחבור אוגדת שרון לאוגדת ברן.

الكوبري وتأمين الممر المؤدى إليه. وعندئذ تعبر فرقة برن من خلاله إلى غرب القناة لاستغلال النجاح في اتجاه الجنوب، وعلى أثر ذلك تتسلم فرقة الجنرال كلمان ماجن رأس الكوبري وتلحق فرقة شارون بفرقة برن.

בהתאם לדרישת שרון בצורך לתגבר את גדוד הטנקים מחטיבת חיים [חטיבה 421 – א.ר.] (30 טנקים), שעבר ממערב לתעלה על דוברות צפות עם שחר ה-16 לחודש, מאחר ונגרמו לו אבדות, אישר הגנרל בר לב שיעברו את התעלה מספר נוסף של טנקים על גבי דוברות צפות, כך שכוח חיים יגיע לכוח של חטיבת שריון מלאה, זאת מכיוון שלא יעברו טנקים נוספים אלא רק לאחר הקמת הגשר הקבוע על התעלה. בסביבות השעה 13:00 הפסיקו המפקדים שנטלו חלק בפגישה את הדיון לאחר שתשומת ליבם התמקדה במה שקורה בדרום.

ובناء עליו إلیحاح شارون في ضرورة تعزيز كتیبة الدبابات من لواء حاییم (30 دبابة) التي عبرت إلی غرب القناة على أطواف عائمة فجر يوم 16 أكتوبر نظرا لتعرضها لبعض الخسائر، وافق الجنرال بارلیف على عبور بعض دبابات إضافیة على أطواف عائمة أيضا لتصل قوة حاییم إلی لواء مدرع كامل، على ألا يتم عبور أي دبابات أخرى إلا بعد إقامة الجسور الثابتة عبر القناة. وحوالي الساعة الواحدة ظهرا كف القادة في المؤتمر عن النقاش بعد أن تركز اهتمامهم صوب ما یجرى في الجنوب. وكانت رسالة من الجنرال كلیمان

עם תחילת הפגישה הגיע אליהם דיווח מגנרל קלמן מגן [אלוף קלמן מגן – א.ר.], מפקד הגזרה הדרומית [מפקד אוגדה 252 – א.ר.], שתצפיותיו איתרו תנועה של טור שריון מצרי בקרבת הגדה המזרחית של האגם המר הגדול, בדרכו צפונה. עוד לפני סיום הפגישה קיבלו דיווח אחר מאל"ם אמנון [רשף – א.ר.], שהיה עסוק בארגון מחדש של חטיבת השריון שלו [חטיבה 14 – א.ר.] ובתיקון הטנקים המקולקלים בקרבת מעוז "לקקן" (תל סלאם – במקור), שסופת אבק גדולה מתקרבת אליו מכיוון דרום והיא מלמדת על התקרבות טור השריון המצרי אותו שיגרה ארמיה 3 צפונה. הסיור האווירי שבוצע אכן אישר כי הטור הוא חטיבת שריון המונה כ-100 טנקים מדגם T-62. הגנרל אדן [אלוף אברהם ("ברן") אדן – א.ר.] עזב את הפגישה יחד עם אנשי מפקדתו הקדמית, כשפניהם לעבר הדרום כדי לפקד בעצמו על הקרב כנגד חטיבה זו, שהתברר כי היא חטיבה 25 שריון עצמאית, שהייתה מסופחת לדיביזיה 7 חי"ר, מסד"כ ארמיה 3.

بعد أن تركز اهتمامهم صوب ما يجري في الجنوب . وكانت رسالة من الجنرال كلمان ماجن قائد القطاع الجنوبي قد وصلتهم عند بدء المؤتمر بأن نقاط استطلاعهم قد سجلت تحركا لرتل مدرع مصري على مقربة من الشاطئ الشرقي للبحيرة المرة الكبرى في طريقه إلى الشمال . وقبل انتهاء المؤتمر تلقوا رسالة أخرى من العقيد آمنون الذي كان لا يزال منهمكا في إعادة تنظيم لوائه المدرع وفي إصلاح دباباته المعطوبة بالقرب من حصن لاكيكان (تل سلام) بأن عاصفة ضخمة من الغبار تهب عليه من اتجاه الجنوب وتدل على اقتراب الرتل المدرع المصري الذي قام الجيش الثالث بدفعه إلى الشمال . ولم يلبث الاستطلاع الجوي أن أكد أن هذا الرتل هو لواء مدرع يتكون من حوالي ١٠٠ دبابة ت ٦٢ . وترك الجنرال أدان (برن) المؤتمر وبرفقته مركز قيادته المتقدم متجها نحو الجنوب ليقود المعركة بنفسه ضد هذا اللواء الذي اتضح أنه اللواء ٢٥ المدرع المستقل والذي كان ملحقا على الفرقة ٧ مشاة من قوات الجيش الثالث .